

Motion till riksdagen 2017/18:4136

av **Birger Lahti m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2017/18:237 Elmarknadsfrågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ellagen bör ändras i syfte att motverka oskäligen prishöjningar för konsumenterna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att göra det svenska elnätet samhällsägt och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Avregleringen av elmarknaden i Sverige skedde för lite mer än 20 år sedan i syfte att öka konkurrensen inom elförsörjningen och, sades det, sänka priserna. Med facit i hand har avregleringen tvärtom lett till betydligt högre avgifter. Privata elnätsföretag tillåts i dag sätta mycket höga avgifter, och avgifterna varierar också stort över landet. Processen präglas dessutom av återkommande överklaganden från företagens håll i syfte att öka vinsterna. I och med det s.k. naturliga monopol som gäller för nätverksamheten, den avreglerade marknaden och en otillräcklig reglering ges privata företag ett mycket stort spelrum. Elnätsavgiften som tas ut av elnätsbolaget avgörs i hög grad av var man bor, och det kan skilja tusentals kronor per år. Trots energiöverenskommelsen mellan regeringen, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna har det hittills inte presenterats något svar på de stigande elnätsavgifterna. I ett läge där både vanliga hushåll och svensk industri skulle drabbas hårt av ytterligare höjningar har valet varit att låta marknaden sköta saken. Hittills har det enbart lett till högre elpriser för hushållen.

Det är orimligt med så stora skillnader i nätavgifterna mellan stad och land, mellan regioner i Sverige och mellan olika bolag. Stegrande elnätsavgifter drabbar inte bara hushållen hårt utan slår även mot industrin och i förlängningen även mot jobben. Risken finns också att den nödvändiga omställningen till ett säkrare och mer tillförlitligt elnät inte kommer att ske i den takt som är nödvändig p.g.a. de olika bolagens ekonomiska

förutsättningar. För att säkra tillgången på el krävs ett elnät som är anpassat efter de behov som finns. Det är uppenbart att vinstmaximerande företag varken har något intresse av att hålla priserna nere eller att ta hänsyn till de samhällspolitiska effekter höjda avgifter kan få.

Det krävs ett större politiskt ansvar för att motverka orimliga prishöjningar för konsumenterna. Den lagstiftning som i dag reglerar intäktsramarna är alltför godtycklig i den bemärkelsen. I propositionen presenteras ett antal förslag som rör förenklingar och tydliggörande av regleringen av intäktsramarna. Vi har inget att erinra mot dessa förslag, men anser att det även finns ett behov av att införa en reglering som avser att motverka orimliga prishöjningar. Ellagen bör ändras i syfte att motverka oskäliga prishöjningar för konsumenterna. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Avregleringen av elmarknaden har inte lett till vare sig lägre priser eller större trygghet för konsumenterna. Vi anser att elmarknaden behöver göras om i grunden och att elproduktionen behöver ses som en del av samhällets infrastruktur som vi gemensamt bygger upp utifrån samhälleliga mål. Den tekniska energiomställningen med exempelvis småskalig energiproduktion påverkar och förändrar ägande- och produktionsstrukturerna på så sätt att framtidens energikonsumenter samtidigt kan vara framtidens energiproducenter. Vi ser ett behov av att nätet som länkar dem samman ägs av det offentliga och inte begränsas av privata ägarintressen. Sammantaget anser Vänsterpartiet därför att det är viktigt att elnätet ägs av samhället genom exempelvis stat, region eller kommun. Regeringen bör utreda möjligheten att göra det svenska elnätet samhällsägt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Birger Lahti (V)

Jens Holm (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Håkan Svenneling (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Yasmine Posio Nilsson (V)